

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
**«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ
ПРАВО»**
спеціальності 101 Екологія

Покровськ, 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ
ПРАВО»
спеціальності 101 Екологія

Покровськ, 2020

УДК 349.6(072)

М 54

Методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» спеціальності 101 Екологія [Електронний ресурс] / уклад. М.М. Пархоменко. – Покровськ : ДонНТУ, 2020. – 36 с.

В методичних рекомендаціях представлені: тематичний зміст лекційного курсу, тематика практичних робіт з методичними рекомендаціями до їх виконання, екзаменаційні (залікові) питання, критерії оцінювання самостійної роботи студентів. В посібнику надано список рекомендованої літератури.

Укладач: Пархоменко М.М., к.ю.н, доцент кафедри історії та права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ

Відповідальний за випуск: Дмитрик І.О., к.і.н., завідувач кафедри історії та права

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,
протокол № 9 від 24.03.2020 р.

Розглянуто на засіданні кафедри історії та права,
протокол № 12 від 12.03.2020 р.

©Донецький національний технічний університет, 2020

ВСТУП

ВСТУП	5
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
ТЕМАТИКА ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ	10
Тема 1. Екологія. Екологічне право. Навколишнє середовище і сучасний світ.	10
Тема 2. Загальна характеристика природоохоронного законодавства та екологічного права.	10
Тема 3. Джерела екологічного права України.	11
Тема 4. Об'єкти екологічного права.	12
Тема 5. Суб'єкти екологічного права.	13
Тема 6. Правові основи управління природокористуванням та охороною навколишнім природним середовищем.....	14
Тема 7. Право власності на природні ресурси.	15
Тема 8. Правове регулювання природокористування.....	16
Тема 9. Еколого-правова відповідальність.....	17
Тема 10. Правова охорона земель.	18
Тема 11. Особливості еколого-правового режиму надр.	19
Тема 12. Правове регулювання використання та охорони вод.	20
Тема 13. Правова охорона і раціональне використання лісів.	21
Тема 14. Охорона і раціональне використання тваринного та рослинного світу.	22
Тема 15. Правова охорона атмосферного повітря.	24
Тема 16. Правовий режим об'єктів особливої охорони.....	26
ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ(ЗАОЧНОЇ) ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	27
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	29
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	30

ВСТУП

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти України та Положення про організацію навчального процесу в ДонНТУ практичні та самостійні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання ті їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання, а також для напрацювання досвіду роботи з нормативно-правовими актами та науковою літературою.

Мета практичних і самостійних робіт є:

- Поглиблення теоретичних знань, здобутих в процесі вивчення певної навчальної дисципліни;
- Формування досвіду самостійної роботи з науковою та іншою юридичною літературою, статистичними даними та мінералами правозастосовної практики;
- Напрацювання досвіду самостійного аналізу положень нормативно-правових актів, виявлення прогалин, колізій та інших проблем законодавства.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Природоохоронне законодавство та екологічне право – нормативна навчальна дисципліна, вивчення якої є важливою складовою еколого-правової освіти студентів вищих навчальних закладів, що набуває особливого значення в період становлення, розвитку й зміцнення державності, прискорення реформування екологічних правовідносин в Україні й суттєвого оновлення правової бази, регламентації екологічних відносин і сприяє становленню сучасного правника як фахівця, який в умовах складних відносин між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними й юридичними особами з приводу приналежності, використання, відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища може забезпечити режим законності щодо сталого розвитку, прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр у галузі знань 10 Природничі науки за спеціальності 101 «Екологія».

Природоохоронне законодавство та екологічне право є комплексною галуззю національного права, що становить систему правових норм, які регулюють екологічні відносини з приводу приналежності, використання, забезпечення екологічної безпеки, відтворення природних ресурсів у їх нерозривному зв'язку з природним середовищем, охорони навколишнього природного середовища з метою реалізації інтересів відповідних суб'єктів і підтримання сталого екологічного розвитку, екологічної рівноваги у країні та окремих її регіонах.

Предметом вивчення дисципліни є дослідження природоохоронного законодавства України та екологічних правовідносин, що виникають у галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, і забезпечення екологічної безпеки. Ці правовідносини

складаються між громадянами, між громадянами та організаціями з приводу належності, використання, відтворення об'єктів охорони навколишнього природного середовища з метою задоволення екологічним та інших потреб.

Міждисциплінарні зв'язки: «Правознавство», «Загальна екологія», «Ландшафтна екологія», «Економіка природокористування», «Екологічна експертиза», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище», «Моделювання і прогнозування стану довкілля», «Заповідна справа», «Екологія міських систем» та ін.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» є оволодіння теорією і методологією екологічного права, вивчення законодавства галузі охорони навколишнього природного середовища, формування навиків його застосування на практиці, вироблення нового якісного стану екологічного мислення, формування культури особистості, яка проявляється в її еколого-правовій свідомості, поведінці та практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» є пізнання майбутніми фахівцями законів розвитку природи як джерела життя; ознайомлення з основними правовими заходами з охорони та використання природи та її складових; ознайомлення з блоком природоохоронного законодавства; вивчення екологічного права як комплексної галузі права; визначення поняття та видів екологічних правопорушень; аналіз юридичної відповідальності за порушення природоохоронного законодавства тощо.

В процесі вивчення дисципліни розглядаються питання таких основних підгалузей: земельного, водного, лісового, надрового, фауністичного, заповідного права і міжнародного екологічного права.

Додержання цих заборон та обмежень є обов'язком, а отже, їх слід знати суб'єктам господарювання і, безумовно, екологам, які повинні готувати

документи, рішення з питань, що прямо чи опосередковано пов'язані із впливом на довкілля, споживанням ресурсів природи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

- нормативно-правові основи охорони та захисту довкілля; - загальні питання та понятійний апарат екологічного права; - поняття, класифікацію та особливості джерел екологічного права України; - поняття і види об'єктів екологічного права; - суб'єктів екологічного права; - правові основи управління природокористуванням та охороною навколишнім природним середовищем;

- поняття, зміст та значення права власності на природні ресурси; - поняття, види, принципи права природокористування; - поняття, сутність, функції та підстави еколого-правової відповідальності за екологічні правопорушення;

- правове забезпечення земельної реформи; - особливості еколого-правового режиму надр; - правове регулювання використання та охорони вод; - правову охорону і раціональне використання лісів; - особливості охорони і раціонального використання тваринного та рослинного світу;

- правову охорону атмосферного повітря; - правовий режим об'єктів особливої охорони; - правову охорону навколишнього природного середовища у промисловості, енергетиці, на транспорті, у сільському господарстві і населених пунктах;

- предмет та основні принципи міжнародного екологічного права.

вміти: - правильно застосовувати юридичні поняття у практичній діяльності;

- визначати та проводити характеристику правового режиму основних природних об'єктів, виокремлювати особливості їх охорони та використання;

- використовувати нормативно-правові акти, що регулюють екологічні відносини в державі;

- на основі аналізу робити конкретні висновки з тієї чи іншої проблеми, а саме визначати вид та склад екологічного правопорушення, вид юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства ;
- використовувати отримані знання в галузі природоохоронного законодавства та екологічного права у практичній роботі організатора природокористування

2. ТЕМАТИКА ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Тема 1. Екологія. Екологічне право. Навколишнє середовище і сучасний світ.

1. Поняття екологічного права.
2. Взаємодія суспільства і природи.
3. Розвиток діяльності по охороні навколишнього середовища.
4. Становлення екологічного права.
5. Як навколишнє середовище впливає на наш розвиток?

Питання для обговорення

1. Поняття екологічних відносин і їх різновиди (земельні, водні, лісові, атмосферно-повітряні тощо).
2. Що є предметом екологічного права?
3. Система екологічного права, співвідношення його з іншими галузями права.
4. Як навколишнє середовище впливає на наш розвиток?

Теми для рефератів

1. Екологічна функція держави та права.
2. Екологічна правосуб'єктність юридичних і фізичних осіб, їх громадських об'єднань.
3. Загальна характеристика інститутів екологічного права.
4. Місце екологічного права в системі права України.

Література [1–36; 48; 49; 52–54]

Тема 2. Загальна характеристика природоохоронного законодавства та екологічного права.

1. Предмет і метод екологічного права.
2. Об'єкти екологічного права.
3. Принципи та система екологічного права.

Питання для обговорення

1. Загальна компетенція органів державної влади, які здійснюють державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.
2. Компетенція Верховної Ради України в галузі охорони навколишнього природного середовища.
3. Компетенція Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Теми для рефератів

1. Відповідальність за порушення законодавства про охорону.
2. Державний облік у сфері охорони навколишнього середовища.
3. Історія розвитку природоохоронного та природно-ресурсного законодавства.
4. Джерела екологічного права.
5. Конституційні основи екологічного права.
6. Нормування і стандартизація - основна правова міра раціонального природокористування і охорони навколишнього природного середовища.

Література [1–36; 48; 49; 52–54]

Тема 3. Джерела екологічного права України.

1. Поняття та види джерел екологічного права.
2. Зміст екологічного законодавства.
3. Конституційні основи екологічного права.

4. Законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права.

Завдання

1. Сільськогосподарське ТОВ «Довжик» звернулося до Харківського окружного адміністративного суду з позовом до Державної екологічної інспекції в Харківській області, в якому просить визнати недійсними дії останньої щодо складання акта перевірки й, відповідно, скасувати прийняті на його підставі претензії, розрахунки збитків та припис.

Яким нормативно-правовим актом визначається компетенція Державної екологічної інспекції України? Які підзаконні нормативно-правові акти має право приймати Держекоінспекція?

2. Депутатська група Сумської міської ради під час розробки й обговорення програми сталого економічного й екологічного розвитку регіону внесли пропозиції до вказаної програми щодо доцільності передачі у приватну власність комунального майна і природних ресурсів, розпорядження якими здійснює міськрада, запровадження зборів і платежів за спеціальне використання природних ресурсів і сплату екологічного податку. Крім того, була розроблена методика розрахунків цих платежів.

Які нормативно правові-акти в межах своєї компетенції має право приймати Сумська міська рада? Чи є програма, розроблювана міською радою, джерелом екологічного права? Якими нормативно-правовими актами встановлюються обов'язкові збори і платежі за спеціальне використання природних ресурсів й екологічний податок?

Література [1–36; 48; 49; 52–54]

Тема 4. Об'єкти екологічного права.

1. Поняття об'єкту екологічного права.
2. Види об'єкта екологічного права.
3. Правопорушення об'єкта.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення об'єкту екологічного права.
2. Які ознаки належать об'єкту екологічного права?
3. Які види об'єкту екологічного права ви знаєте?
4. Що належить до правопорушення об'єкта?

Теми для рефератів

1. Об'єкти екологічного права: сучасні підходи.
2. Природні комплекси.
3. Здоров'я і життя людей від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки.

Література [1–36; 45; 53;]

Тема 5. Суб'єкти екологічного права.

1. Поняття суб'єкта екологічного права.
2. Види суб'єкта екологічного права.
3. Правопорушення суб'єкта екологічного права.

Питання для обговорення

1. Що таке суб'єкт екологічного права?
2. Скільки видів суб'єкта екологічного права ви знаєте? Назвіть їх.
3. Що належить до правопорушень суб'єкта?

Теми для рефератів

1. Поняття суб'єкта екологічного права.
2. Правомочності суб'єктів екологічного права.
3. Суб'єкти екологічного контролю та експертизи.
4. Людина як суб'єкт і об'єкт екологічних правовідносин.

Література [1-36; 45; 52; 57]

Тема 6. Правові основи управління природокористуванням та охороною навколишнім природним середовищем.

1. Поняття та зміст управління в галузі екології.
2. Принципи державного управління в галузі екології.
3. Методи державного екологічного управління.
4. Функції державного управління в галузі екології.
5. Система органів екологічного управління та їх компетенція.
6. Правові засади державної екологічної політики.

Завдання

1. При передачі в довгострокову оренду цілісного майнового комплексу ВО «Хімреактив» облдержадміністрація замовила екологічний аудит діяльності цього підприємства, уклавши для цього договір з відповідною аудиторською фірмою. У процесі проведення перевірки директор підприємства не пустив аудитора на територію комплексу, а також відмовився надавати йому відповідні документи, матеріали та інші відомості щодо виробничої діяльності підприємства, впливу її на навколишнє природне середовище, мотивуючи, що це є комерційною таємницею. Директор зазначав також, що облдержадміністрація не узгоджувала з ним необхідність проведення екологічного аудиту, і погрожував оскаржити в суді протиправні й самоуправні, на його думку, дії аудитора й облдержадміністрації.

Вирішіть справу. Дайте правову оцінку ситуації. Який порядок і умови проведення екологічного аудиту? Коли проведення екологічного аудиту є обов'язковим?

2. Виконавчий комітет Сумської міської ради 15 травня 2018 року прийняв рішення «Про проведення 25 травня 2018 року громадського обговорення з питань розгляду звіту ОВД нафтопереробного заводу, після проведення якого 30 травня було прийнято рішення й затверджено проект будівництва даного об'єкта. Представники Департаменту екології та природних ресурсів України Сумської ОДА подали позов до суду у зв'язку із

тим, що будівництво об'єкта підвищеної небезпеки не відповідає встановленому режиму забудови території міста Суми та іншого використання земель, визначених для містобудівних потреб, а громадські інтереси не були враховані в повному обсязі при прийнятті відповідного рішення. Крім того, дозвіл на будівництво такого об'єкта надається лише після розроблення й затвердження техніко-економічного обґрунтування, яке не було проведено.

Вирішіть справу. Визначте юридичні підстави та порядок проведення громадського слухання. Надайте загальну характеристику правового регулювання будівництва й експлуатації об'єкта підвищеної небезпеки.

Література [1–13; 18–23; 31; 32; 37; 51; 57; 61]

Тема 7. Право власності на природні ресурси.

1. Поняття, зміст та форми права власності на природні ресурси.
2. Підстави виникнення та припинення права власності на природні ресурси.
3. Захист права власності на природні ресурси.

Завдання

1. Фізична особа – підприємець К. розводив у неволі для продажу тварин, окремі види яких були занесені до Червоної книги України. Державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища вважає дії К. незаконними у зв'язку з відсутністю відповідних документів, що засвідчують законність вилучення цих тварин із природного середовища, тому звернувся до суду з позовом про вилучення тварин і скасування реєстрації приватного підприємця за зайняття незаконною підприємницькою діяльністю.

Вирішіть справу. Які підстави і порядок виникнення й припинення права приватної власності на об'єкти тваринного світу? Вкажіть права й

обов'язки громадян і юридичних осіб, які мають у приватній власності тварин? Визначте види і порядок притягнення до юридичної відповідальності за незаконні дії.

2. Громадянин С. звернувся до селищної ради з проханням передати йому у власність деградовану земельну ділянку площею 3 гектари, розташовану поруч із його житловим будинком у межах селища, для створення приватного лісу. Селищна рада відмовила йому, посилаючись на те, що С. є іноземцем, а ліси, які знаходяться в межах території України, – це об'єкти права власності Українського народу. Рішення ради С. оскаржив у суді.

Чи законне рішення селищної ради? Чи зміниться рішення селищної ради, якщо С. прийме громадянство України? Визначте підстави й порядок виникнення права власності на природні ресурси. Який порядок і особливості оскарження відповідних рішень органів місцевого самоврядування?

Література [1–13; 31; 32]

Тема 8. Правове регулювання природокористування.

1. Поняття права природокористування.
2. Види права природокористування.
3. Принципи права природокористування.
4. Суб'єкти і об'єкти права природокористування.
5. Підстави виникнення та припинення права природокористування.

Питання для обговорення

1. Розкрийте визначення поняття права природокористування.
2. Які є види права природокористування?
3. Охарактеризуйте види права природокористування.
4. Викладіть особливості принципів права природокористування.

5. Назвіть суб'єкти права природокористування.

Теми для рефератів

1. Правове регулювання як основна умова раціонального природокористування.
2. Види правового регулювання.

Література [1-13; 21; 40; 56]

Тема 9. Еколого-правова відповідальність.

1. Поняття та елементи еколого-правового статусу людини і громадянина.
2. Види екологічних прав громадян .
3. Гарантії реалізації екологічних прав людини і громадянина.
4. Види екологічних обов'язків громадян.

Питання для обговорення

1. Сформулюйте поняття еколого-правового статусу людини і громадянина.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні елементи еколого правового статусу людини і громадянина.
3. У чому полягає сутність поняття екологічних прав громадян?
4. Які є види екологічних прав громадян?
5. Які є види екологічних обов'язків громадян?

Теми для рефератів

1. Поняття еколого-правової відповідальності.
2. Види порушень еколого-правової відповідальності(цивільна відповідальність, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність).

3. Еколого-правова відповідальність за шкоду заподіяну довкіллю.

Література [1-13; 24; 30; 45]

Тема 10. Правова охорона земель.

1. Земля як об'єкт правової охорони і використання. Категорія земель.
2. Функції державного управління в галузі використання і охорони земель.
3. Охорона земель. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.

Завдання

1. У вересні 2018 р. громадянин Ш. із сільськогосподарським товариством «Зоря» досягли усної домовленості щодо оренди земельної ділянки загальною площею 14 га строком на 51 рік. За згодою сторін орендна плата за землю справляється щорічно з 31 серпня, але не пізніше 31 грудня кожного поточного року в розмірі 500 грн за один гектар ріллі на рік. Сільськогосподарське товариство затримало орендну плату за земельну ділянку на 7 місяців і сплатило її частково у натуральній формі. Громадянин Ш. звернувся зі скаргою до прокурора і просив розірвати укладений договір оренди землі з Відповідачем, мотивуючи це тим, що Відповідач в односторонньому порядку порушив умови договору стосовно оплати за оренду землі. Сільськогосподарське товариство проти позову заперечує, а свої дії пояснює скрутним матеріальним становищем, виклика- 72 ним неврожаєм пшениці в поточному році, а також погіршенням стану орендованої земельної ділянки.

Вирішіть справу. Які види права користування землями передбачено законодавством України? Охарактеризуйте їх. Що за законодавством віднесено до істотних умов договору оренди земельної ділянки?

2. За позовом громадянина К. до сільської ради господарським судом розглянута справа про відшкодування майнової та моральної шкоди. Представник позивача в судовому засіданні зазначив, що у листопаді 2017 р. сільська рада дозволила будівництво хімічного заводу на території села, після введення якого в експлуатацію хімічні викиди з нього призвели до псування сільськогосподарських земель, що перебували у приватній власності мешканців села, у зв'язку із чим використання земель за цільовим призначенням стало неможливим.

Вирішіть справу. Охарактеризуйте поняття «деградація земель», «псування земель», «забруднення земель». Визначте особливості цивільно-правової відповідальності за псування земель.

Література[1; 3; 4; 6; 13; 29; 30; 44; 47; 59; 54]

Тема 11. Особливості еколого-правового режиму надр.

1. Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони.
2. Особливості права надрокористування.
3. Управління у галузі охорони та використання надр
4. Правове забезпечення раціонального використання надр.
5. Юридична відповідальність за порушення гірничого законодавства.

Завдання

1. Органами гірничого нагляду була проведена перевірка діяльності підприємства по видобуванню нафти й газу, яке 83 мало 20 спеціальних дозволів на користування надрами. Під час перевірки з'ясувалося, що експлуатація багатьох свердловин здійснювалася з порушенням вимог щодо охорони навколишнього середовища. Крім того, у процесі видобутку було пошкоджено рідкісне мінералогічне утворення, визнане об'єктом природно-

заповідного фонду. Органи гірничого нагляду припинили видобувні роботи й скасували відповідні дозволи на користування надрами. Підприємство оскаржило дії органів гірничого нагляду в господарському суді.

Вирішіть справу. Який порядок припинення права надрокористування? Визначте види правопорушень і юридичну відповідальність.

2. На території хлібозаводу виявлені запаси кварцу. Керівництво цього підприємства вирішило зайнятися додатковою діяльністю із видобування зазначених корисних копалин і звернулося до обласної державної адміністрації за спеціальним дозволом. Держадміністрація відмовила в наданні дозволу, мотивуючи тим, що не має таких повноважень.

Який порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами? Охарактеризуйте суб'єктний склад надрокористування.

Література[1–13; 18–23; 29; 32; 43; 44; 47; 53; 64]

Тема 12. Правове регулювання використання та охорони вод.

1. Поняття права водокористування та правової охорони вод.
2. Нормативно-правова база використання і охорони вод.
3. Державне управління у галузі використання та охорони вод і відтворення водних ресурсів.
4. Юридична відповідальність за порушення водного законодавства.

Завдання

1. При спорудженні водозабірної свердловини на землях сільськогосподарського підприємства виявлені запаси питної води, яка має цілющі властивості. Сільськогосподарське підприємство пробурило в цьому водоносному місці дві свердловини й організувало подання мінеральної води на свій консервний завод для технічних потреб. Районна рада заборонила використання мінеральної води, але підприємство оскаржило це рішення в суді, вказуючи, що згідно з чинним законодавством (ст. 90 ЗК України) воно

має право використовувати не тільки землю, а й підземні води, які знаходяться на його території.

Дайте висновок по справі. Охарактеризуйте підстави й порядок виникнення спеціального права водокористування.

2. Під час будівництва водопровідних споруд були встановлені три пояси санітарної охорони водопроводів. У зв'язку з гострою нестачею вільних земель водокористувач (міськводоканал) збудував на території, що належить до першого поясу зони санітарної охорони, авторемонтну майстерню зі складом. Районна державна адміністрація, вважаючи дії міськводоканалу порушенням правил користування водами, анулювала дозвіл на спеціальне водокористування.

Чи можна вважати законними дії районної державної адміністрації? У чому полягає суть санітарної охорони водопроводу? Який порядок припинення права спеціального водокористування?

Література: [1–12; 18–23; 25; 29; 32; 36; 40; 49; 61; 64]

Тема 13. Правова охорона і раціональне використання лісів.

1. Ліс як об'єкт правової охорони і використання.
2. Право власності на ліси і право лісокористування.
3. Правове забезпечення охорони та захисту лісів.
4. Управління в галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів.
5. Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства.

Завдання

1. Старший державний інспектор з охорони навколишнього середовища під час перевірки дотримання екологічного законодавства виявив, що орендар Тищенко К. вирубав 6 м³ деревини на орендованій землі лісового фонду в обмін на міні-трактор з кооперативом “Либідь”. Старший

державний інспектор наклав адміністративний штраф на орендаря та звернувся до суду з позовом про відшкодування заподіяної шкоди і вилучення земель лісового фонду. 18 У судовому засіданні орендар Тищенко К. пояснив, що йому для ведення господарства було передано на умовах оренди 20 га землі, у складі якої розміщені сухостійні полезахисні насадження, які за умовами договору йому дозволено використовувати для власних господарських потреб.

*Розкрити характер правовідносин. Чи підлягає позов задоволенню?
Вирішити справу.*

Література: [1–12; 18–23; 26; 29; 32; 34; 35; 37; 39; 41; 48; 49; 57; 61; 64]

Тема 14. Охорона і раціональне використання тваринного та рослинного світу.

1. Правовий режим використання рослинного світу.
2. Рослинний світ як об'єкт правової охорони та використання.
3. Форми права користування рослинним світом.
4. Правове регулювання охорони рослинного світу.
5. Управління та контроль у галузі охорони, використання і відтворення рослинного світу.
6. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ.
7. Тваринний світ як об'єкт правової охорони та використання.
8. Правові основи використання тваринного світу.
9. Правове регулювання охорони, раціонального використання і відтворення тваринного світу.
10. Управління та контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.
11. Юридична відповідальність за порушення фауністичного законодавства.

Завдання

1. Місцева державна адміністрація надала в оренду приватному підприємству земельну лісову ділянку площею 2 га, що знаходилася в користуванні Державного підприємства «Балаклійське лісове господарство», мотивуючи це відсутністю зареєстрованого права власності або права користування на вказану земельну лісову ділянку в останнього. У свою чергу, Державне підприємство «Балаклійське лісове господарство» звернулося з позовною заявою до господарського суду про визнання недійсним рішення держадміністрації. В обґрунтуванні позову зазначається, що на оформлення землевпорядної документації на цю земельну лісову ділянку немає відповідного бюджетного фінансування, у той же час використання вказаної земельної лісової ділянки здійснюється на підставі матеріалів лісовпорядкування.

Вирішіть справу. Чи підлягає позов задоволенню? Які документи посвідчують право постійного користування земельними лісовими ділянками?

2. Для ведення особистого селянського господарства громадянин С. отримав у власність земельну ділянку розміром 25 га, до складу якої увійшла земельна лісова ділянка (10 га). Після виділення ділянки в натурі С. заборонив односельцям збирати на ній гриби, ягоди, лікарські рослини тощо. У суді доведено факти, що громадянин С. відібрав 2 кошики грибів у по- 89 дружка Т., зібраних на земельній лісовій ділянці, вважаючи, що це його власність.

Особливості набуття права приватної власності на ліси. Зробіть порівняльну характеристику прав й обов'язків власників лісів і лісокористувачів. Чи підлягає позов громадянина Т. задоволенню? Вирішіть справу.

3. У заборонений для полювання час член товариства мисливців Г. на території мисливського заказника поставив петлю, до якої потрапив лось.

Доставити м'ясо додому він не зміг, тому воно стало непридатним до вживання. Після встановлення факту браконьерства Г. був оштрафований і позбавлений права полювання на два роки. Він добровільно сплатив 8000 грн – суму компенсації за заподіяну шкоду, проте з нього не стягувалася вартість м'яса, оскільки воно не було ним використане. Зробіть висновок у справі.

Вкажіть, які території закриті для полювання. Назвіть способи полювання та знаряддя, визначені законодавством. Що слід вважати незаконно добутою продукцією полювання?

4. Громадськими інспекторами рибоохорони в Харківській області було затримано Р., який займався незаконним виловом риби в період нересту на території водойми загального користування. Під час огляду плавзасобу вилучено електричну вудку, спінінг і драч. У своїх поясненнях Р. вказав, що для вилову використовував виключно спінінг, інші знаряддя знаходилися у човні, який він взяв в оренду. Крім того, за словами Р., стосовно заборон і обмежень на рибальство в період нересту взагалі нічого не відомо.

Вирішіть справу. Вкажіть порядок здійснення любительського і спортивного рибальства, порядок вилову риби в 95 період нересту у водоймах загального користування. Визначте вид юридичної відповідальності.

Література: [1–12; 15; 17–23; 26; 29; 32; 35; 38; 45; 49; 53; 57; 61]

Тема 15. Правова охорона атмосферного повітря.

1. Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони.
2. Правові засади стандартизації і нормування у галузі охорони атмосферного повітря.
3. Управління та контроль у галузі охорони атмосферного повітря.
4. Юридична відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря.

Завдання

1. Виробничо-наукова фірма «Поліський кришталь» запровадила нові технологічні системи, устаткування зі знешкодження токсичнонебезпечних викидів і скидів у навколишнє природне середовище та ввела в експлуатацію цех зі знешкодження шкідливих відходів виробництва, що сприяло суттєвому зниженню забруднення навколишнього природного середовища. З урахуванням цих обставин президент фірми видав наказ про припинення внесення плати за лімітовані викиди і скиди забруднюючих речовин та інші шкідливі впливи на навколишнє і виробниче середовище. Після завершення терміну подання звіту про наслідки господарської діяльності за поданням начальника регіональної екологічної інспекції Державного управління екологічної безпеки установою банку в безакцентному порядку з фірми були стягнуті кошти в межах, 16 зазначених ліцензією (дозволом) на скиди і викиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище. Крім того, з фірми додатково були стягнуті екологічні платежі як за понадлімітне забруднення навколишнього природного середовища, зважаючи на відмову фірми від оплати визначених дозволом платежів. Фірма звернулась із позовом до господарського суду про повернення незаконно сплачених платежів. До заяви додано обґрунтування відмови від оплати платежів та висновки незалежної еколого-експертної групи, які засвідчують факти екологічно безпечної діяльності фірми.

Визначити коло учасників господарського процесу. Вирішити справу.

2. До суду Васильківського району звернулися громадяни Трубніков І. і Шевченко С. про захист їх прав, які порушуються фермером Сотником В. Як з'ясувалось, фермер Сотник В. для ведення фермерського господарства отримав у власність 25 га землі, до складу якої увійшли ділянка лісу площею 3 га та закрита водойма. Після виділення ділянки в натурі фермер заборонив односельцям на цій землі ловити рибу, збирати гриби, ягоди. У суді доведено факти, що Сотник насильно відібрав два кошики суниць у подружжя Трубнікових, зібраних на лісовій площі, вважаючи, що це

його власність. Крім того, Сотник порізав розставлену у водоймі сітку, яка належала його сусідові Шевченку.

*Визначити коло правовідносин. Чи підлягає позов задоволенню?
Вирішити справу.*

Література: [1–12; 18–23; 27; 52; 57; 63]

Тема 16. Правовий режим об'єктів особливої охорони.

1. Загальна характеристика земель оздоровчого призначення та їх правового режиму.
2. Правовий режим земельних ділянок державних сільськогосподарських підприємств та організацій.

Питання для обговорення

1. Що таке правовий режим?
2. Що належить до об'єктів особливої охорони?

Теми для рефератів

1. Правовий режим охорони природних об'єктів природно-заповідного фонду.
2. Класифікація правових режимів об'єктів особливо охорони об'єктів особливої охорони.
3. Правовий режим охорони штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду.
4. Правовий режим використання та охорони природних ресурсів й умов територій, що підлягають особливій охороні.

Література: [1-15; 24; 30; 36]

4. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ(ЗАОЧНОЇ) ФОРМИ НАВЧАННЯ

1. Поняття екологічного права.
2. Предмет і метод екологічного права.
3. Об'єкти екологічного права.
4. Принципи та система екологічного права
5. Поняття та види джерел екологічного права.
6. Поняття та зміст управління в галузі екології.
7. Принципи державного управління в галузі екології.
8. Методи державного екологічного управління.
9. Функції державного управління в галузі екології.
10. Поняття та елементи еколого-правового статусу людини і громадянина.
11. Види екологічних прав громадян.
12. Поняття, зміст та форми права власності на природні ресурси.
13. Поняття права природокористування.
14. Види права природокористування.
15. Принципи права природокористування.
16. Поняття екологічної безпеки та її правові основи
17. Правове регулювання ядерної та радіаційної безпеки .
18. Правова охорона довкілля від забруднення відходами
19. Особливості правового регулювання.
20. Поняття відповідальності за порушення екологічного законодавства.
21. Підстава відповідальності в галузі екології
22. Кримінальна відповідальність за екологічні злочини..
23. Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення.
24. Дисциплінарна відповідальність в галузі екології.

25. Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства.
26. Поняття права землекористування.
27. Об'єкти та суб'єкти права землекористування.
28. Права та обов'язки власників землі і землекористувачів.
29. Правове регулювання охорони та раціонального використання земель.
30. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.
31. Поняття права водокористування та правової охорони вод.
32. Управління у галузі охорони та використання надр.
33. Правове регулювання охорони рослинного світу.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання:

1) Оцінка «відмінно» ставиться у разі виконання всіх перелічених вище вимог. Вміння аналізувати і практично застосовувати власні судження і знання нормативних джерел і актів. Відповідне і акуратне оформлення роботи.

2) Оцінка «добре» виставляється у випадку, коли завдання в цілому виконано з використанням головних вимог, але студентом допущені незначні помилки в назвах документів, статтях, незначних фактах, прізвищах тощо. Оцінка «добре» може бути виставлена у випадку неакуратного виконання робіт і перекреслення, невідповідне оформлення основних доповідей. Немовне виконання практичної частини завдання (задачі).

3) Оцінка «задовільно» виставляється в разі неповного висвітлення питань, недостатнього знання фактичного матеріалу, помилками в аналізі нормативних актів щодо істотних питань, не вирішення практичної частини роботи (задачі).

4) Оцінка «незадовільно» виставляється у випадку коли: студент допускає грубі помилки у фактичному матеріалі; не вміє аналізувати нормативні акти і інші джерела.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка	
За 100 – бальною шкалою	Для екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
2. Водний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
3. Земельний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. – Назва з екрану.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрану.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 15. – Ст. 26. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. – Назва з екрану.
6. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 31. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
7. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрану.

8. Лісовий кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>. – Назва з екрану.

9. Повітряний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 272. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>. – Назва з екрану.

10. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Назва з екрану.

11. Закон України “Про виключну (морську) економічну зону України” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.

12. Закон України “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Цивільного кодексу України” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 33. – Ст. 440. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-16>. – Назва з екрану.

13. Закон України “Про державний контроль за використанням та охороною земель [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 350. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15>. – Назва з екрану.

14. Закон України “Про економічну самостійність Української РСР” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 34. – Ст. 499. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-12>. – Назва з екрану.

15. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради

України. – 1994. – № 27. – Ст. 218. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>. – Назва з екрану.

16. Закон України “Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 47. – Ст. 405. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14>. – Назва з екрану.

17. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 337. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14>. – Назва з екрану.

18. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 42. – Ст. 348. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>. – Назва з екрану.

19. Закон України “Про екологічну експертизу” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – Ст. 321. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/pt2/reports.leftcol?ptid=19007>. – Назва з екрану.

20. Закон України “Про карантин рослин” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1993. – № 34. – Ст. 352. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12>. – Назва з екрану.

21. Закон України “Про курорти” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2000. – № 50. – Ст. 435. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>. – Назва з екрану.

22. Закон України “Про мисливське господарство та полювання” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 18. – Ст. 132. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>. – Назва з екрану.

23. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. –

Ст. 678. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>. – Назва з екрану.

24. Закон України “Про охорону культурної спадщини” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 39. – Ст. 333. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>. – Назва з екрану.

25. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. – Назва з екрану.

26. Закон України “Про плату за землю” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 38. – Ст. 560. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2535-12>. – Назва з екрану.

27. Закон України «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об’єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 555. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2861-15>. – Назва з екрану.

28. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>. – Назва з екрану.

29. Закон України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” [Електронний режим] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 16. – Ст. 198. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1472-19>. – Назва з екрану.

30. Закон України “Про рослинний світ” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22-23. – Ст. 198. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14>. – Назва з екрану.
31. Закон України “Про тваринний світ” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 14. – Ст. 97. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>. – Назва з екрану.
32. Закон України “Про туризм” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
33. Постанова Верховної Ради Української РСР “Про земельну реформу” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 10. – Ст. 100. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/563-12>. – Назва з екрану.
34. Постанова Верховної Ради України “Про Червону книгу України” [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 52. – Ст. 686. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/399-93-%D0%BF>. – Назва з екрану.
35. Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об’єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища: Затв. постановою Верховної Ради України від 29.10.92 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 46. – Ст. 543. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2751-12>. – Назва з екрану.

Основна

36. Балюк, Г.І. Екологічне право України : конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частини) : навч. посіб. / Г.І. Балюк. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 192 с.
37. Дмитренко, І.А. Екологічне право України : підручник / І.А. Дмитренко. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 341 с.
38. Екологічне законодавство України : зб. нормат.-прав. акт. станом на 20 січ. 2007 р. – К. : Істина, 2007. – 384 с.
39. Екологічне законодавство України : зб. нормат. актів / [відп. ред. І.О. Заєць]. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 416 с.
40. Екологічне право України : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [за ред. проф. В.К. Попова, проф. А.П. Гетьмана]. – Харків : Право, 2001. – 282 с.
41. Екологічне право. Особлива частина : підручник / [за ред. проф. В.І. Андрейцева]. – К. : Кондор, 2001. – 544 с.
42. Гетьман, А.П. Екологічне право України : підручник / А.П. Гетьман, М.В. Шульга, В.К. Попов ; [за ред. А.П. Гетьмана]. – Харків : Право, 2005. – 382 с.
43. Екологічне право України. Академічний курс : підручник / [за ред. Ю.С. Шемшученка]. – К. : Юрид. думка, 2005. – 848 с.
44. Екологічне управління : підручник / В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Г.О. Білявський та ін. – К. : Либідь, 2004. – 432 с.
45. Кілічава, Т.М. Екологічне право : навч. посіб. / Т.М. Кілічава. – К. : Вид-во ун-ту “Україна”, 2005. – 302 с.
46. Кобецька, Н.Р. Екологічне право України : навч. посіб. / Н.Р. Кобецька. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
47. Комарницький, В.М. Екологічне право : навч. посіб. / В.М. Комарницький, В.І. Шевченко, С.В. Єлькін. – 3-тє вид. – К. : ЦНЛ, 2006. – 224 с.

48. Краснова, М. Теоретико-правові засади запобіжних заходів компенсації шкоди за екологічним законодавством України / М. Краснова // Право України. – 2007. – № 8. – С.85-91.
49. Малишко, М.І. Екологічне право України : навч. посіб. / М.І. Малишко. – К. : Юрид. кн., 2001. – 389 с.
50. Природноресурсове право України : навч. посіб. / [за ред. І.І. Каракаша]. – К. : Істина, 2005. – 376 с.
51. Рибачек, В. Щодо визначення поняття “атмосферне повітря” в екологічному законодавстві України / В. Рибачек // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 7. – С. 56-57.
52. Степанчук, І. Екологічна експертиза / І. Степанчук // Україна молода. – 2002. – № 3. – С. 113-121.
53. Шалімов, М.О. Роль екологічного законодавства у становленні та розвитку агропромислового комплексу України / М.О. Шалімов // Актуальні проблеми політики. – 2003. – Вип. 16. – С. 308-321.

Додаткова

54. Аграрное, земельное и экологическое право Украины : Общие части учебных курсов : учеб. пособие / [под общ. ред. А.А. Погребного] ; Одесс. гос. юрид. акад. – Харьков : Одиссей, 2000. – 368 с.
55. Андрейцев, В.І. Екологічне право : підруч. для студ. юрид. вуз. і ф-тів. / В.І. Андрейцев. – К. : ЦУЛ, 2001. – 243 с.
56. Бейкун, А.Л. Концептуальні ідеї та тенденції трансформації державної політики у галузі розвитку екологічного законодавства / А.Л. Бейкун // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 6. – С.114-118.
57. Водянніков, О. Гармонізація національного законодавства України у сфері використання біологічного палива із правом ЄС / О. Водянніков // Юрид. журн. – 2004. – № 5. – С.57-62.

58. Гетьман, А. Термінологія екологічного законодавства : методолог. засади та перспективи уніфікації / А. Гетьман // Вісн. НАПрНУ. – 2003. – № 2-3. – С. 580-592.
59. Екологічне законодавство України та його гармонізація з європейським правовим полем / С.І. Дорогунцов, М.А. Хвесик, Л.М. Горбач та ін. – К. : Кондор, 2007. – 612 с.
60. Земельне право України : підручник / [за ред. проф. М.В. Шульги]. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
61. Игнатьева, И.А. Систематизация экологического законодательства : современные проблемы и практические подходы // Журн. рос. права. – 2003. – № 12. – С. 21-29.
62. Игнатьева, И.А. Принципы экологического законодательства / И.А. Игнатьева // Государство и право. – 2003. – № 9. – С. 36-45.
63. Лозо, В. Правове регулювання боротьби із забрудненням навколишнього середовища в історії екологічного законодавства Європейського Союзу / В. Лозо // Вісн. НАПрНУ. – 2005. – № 2. – С. 65-73.
64. Малишко, М.І. Сучасний стан і перспективи правової реформи в екологічній сфері / М.І. Малишко // Акт. проблемы правовой реформы в соврем. Украине. – 2000. – №8(13). – С. 50-52.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ТА САМОСТІЙНИХ
РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»
для студентів денної та заочної форм навчання
галузі знань 10 Природничі науки
спеціальності 101 Екологія

Комп'ютерний набір і верстка: Пархоменко Марина Миколаївна

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

85300, м.Покровськ, пл.Шибанкова,2